Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2026:3

Kyrkomötets arbetsformer

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2026:10, motion 2026:25 och motion 2026:61.

I motion 2026:10 föreslås en begränsning av möjligheten att genomföra tematiska kyrkomöten. Utskottet finner att de tematiska kyrkomötena kan fylla en funktion. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

I motion 2026:25 föreslås att regler ska införas som innebär att jämställdhet särskilt ska beaktas vid beredning av val till alla instanser inom Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar att det ankommer på nomineringsgrupperna att beakta jämställdhet vid beredningen av val och föreslår därför att motionen ska avslås.

Motion 2026:61 rör förhandsgranskning av motioner. Utskottet noterar att det redan idag finns en ordning för beredningen av motioner. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att
1. avslå motion 2026:10,
2. avslå motion 2026:25,
3. avslå motion 2026:61.

Motionernas förslag

Motion 2026:10 av Olov Lindquist, Tematiska kyrkomöten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till presidiet att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar kyrkoordningen och i kyrkomötets arbetsordning som innebär att möjligheten till tematiska kyrkomöten med begränsad motionsrätt stryks, alternativt att tematiska kyrkomöten får förlängd sessionstid utan inskränkning av motionsrätten.

Motion 2026:25 av Lotta Hedström, Jämställdhetsfokus vid valberedningsarbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen eller annat regelverk som innebär att jämställdhet särskilt ska beaktas vid beredning av val till alla instanser inom Svenska kyrkan, med tyngdpunkt på de organ som väljs av kyrkomötet.

Motion 2026:61 av Håkan Persson m.fl., Förhandsgranskning av motioner

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och införa en ordning där samtliga motioner inför kyrkomötet genomgår en beredning som redovisar om motionens förslag står i konflikt med tidigare beslut av kyrkomötet, om förslaget kräver följdändringar i kyrkoordningen eller andra styrdokument samt vilka andra beslut eller regelverk som behöver ändras för att ett beslut ska kunna genomföras.

Yttrande från andra utskott

Kyrkolivsutskottet har yttrat sig över motion 2026:25 i Kl 2026:2y, *bilaga*.

Bakgrund

Tematiska kyrkomöten

Vilka ärenden som ska behandlas av kyrkomötet framgår av 11 kap. 10 § kyrkoordningen. Av tredje stycket i denna bestämmelse framgår att kyrkomötets arbetsordning innehåller särskilda bestämmelser om begränsad motionsrätt vid ett tematiskt kyrkomötessammanträde. Dessa särskilda bestämmelser återfinns i 3 kap. 6 och 7 §§ i kyrkomötets beslut (SvKB 2025:5) om Arbetsordning för kyrkomötet. Av 6 § framgår att tematiska kyrkomötessammanträden får hållas efter beslut av kyrkomötet på förslag av kyrkomötets presidium. Beslutet ska fattas senast vid kyrkomötet året innan sammanträdet ska hållas. Att motionsrätten vid ett sådant möte är inskränkt till det tematiska ämnet följer av 3 kap. 7 §.

I presidiets skrivelse Kyrkomötets arbetsformer till kyrkomötet 2017 (PSkr 2017:1) lämnades förslag om att det skulle införas en ordning med tematiska kyrkomötessammanträden. Den utredning som låg till grund för förslaget hade som utgångspunkt att förslagen skulle främja engagemang och delaktighet hos ledamöterna. En förutsättning för detta ansågs vara att mer tid kunde användas för fördjupning och diskussion kring samtids- och framtidsfrågor (PSkr 2017:1 avsnitt 3.1.5.1).

Kyrkorättsutskottet föreslog i sitt betänkande (Kr 2017:1) att det andra sammanträdet i den kommande mandatperioden – 2019 års kyrkomöte – skulle vara tematiskt samt att det därefter skulle genomföras en utvärdering. Samtidigt föreslogs att också det fjärde kyrkomötet i mandatperioden skulle bli tematiskt, om utvärderingen gav ett positivt utfall. För att möjliggöra de tematiska kyrkomötena lade kyrkorättsutskottet fram ett förslag till en särskild, tidsbegränsad arbetsordning för kyrkomötet med bestämmelser om tematiska sammanträden. Kyrkomötet beslutade att anta den föreslagna särskilda arbetsordningen, att 2019 genomföra ett tematiskt kyrkomöte och att temat skulle vara Undervisning (PSkr 2018:1, O 2018:2, kyrkomötets protokoll 2018 § 159). Ett tematiskt kyrkomötessammanträde med det temat genomfördes 2019.

Till följd av coronapandemin sköts utvärderingen av 2019 års tematiska kyrkomöte upp, liksom genomförandet av det föreslagna tematiska mötet 2021. Utvärderingen lades i stället fram inför kyrkomötet 2022 i presidiets skrivelse 2022:1 Tematiska kyrkomötessammanträden (PSkr 2022:1). En presentation av utvärderingen finns på Svenska kyrkans webbplats (www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/tematiskt-kyrkomote-2019). Utvärderingen visar ett tydligt stöd för tematiska kyrkomöten: omkring tre fjärdedelar var positiva till begränsad motionsrätt och lika många kunde tänka sig ytterligare ett tematiskt sammanträde. En tydlig majoritet ansåg också att tiden för det tematiska programmet var väl avvägd vid båda sessionerna.

Utifrån utvärderingen konstaterade presidiet att det fanns ett starkt stöd för att genomföra fler tematiska kyrkomötessammanträden (PSkr 2022:1, s. 10). Presidiet noterade även att den föreslagna ordningen skulle innebära att kyrkomötet förfogade över beslutet om några tematiska sammanträden faktiskt skulle komma att genomföras. Angående förslaget om inskränkt motionsrätt anförde presidiet att en sådan begränsning var nödvändig för att ge det valda temat tillräckligt mycket tid (PSkr 2022:1, avsnitt 1.5.2). Att förlänga sammanträdestiden ansågs inte vara ett aktuellt alternativ, eftersom det skulle medföra ökade kostnader och leda till svårigheter för ett antal ledamöter att delta i sammanträdet. Mot denna bakgrund föreslog presidiet nya bestämmelser om tematiska kyrkomötessammanträden för att ersätta den tillfälliga särskilda arbetsordning som gällt till och med 2021. Även en kompletterande bestämmelse i kyrkoordningen föreslogs. Organisationsutskottet behandlade förslaget och föreslog vissa mindre ändringar i bestämmelserna efter yttrande från kyrkorättsnämnden (O 2022:4, kyrkorättsnämndens yttrande 2022:5y). Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Det senaste tematiska kyrkomötessammanträdet genomfördes år 2024 med temat Kyrkan i det offentliga rummet. Detta var det tema som skulle ha avhandlats på det tematiska sammanträdet 2021, men som på grund av coronapandemin kom att skjutas upp. Liksom efter det tematiska kyrkomötessammanträdet år 2019 gjordes en enkätundersökning bland de ledamöter och biskopar som deltagit på någon av sessionerna. I denna utvärdering fick den begränsade motionsrätten stöd av drygt hälften av de svarande. En majoritet av de svarande ansåg att för mycket tid avsatts till det tematiska programmet under båda sessionerna. Totalt kunde 112 personer (56,3 procent) tänka sig ett till tematiskt sammanträde men då under andra former.

Jämställdhetsfokus vid valberedningsarbete

Indirekta val i stiftsfullmäktige omfattas inte av något beredningstvång. Det följer av hänvisningen i 7 kap. 6 § första stycket, som anger att bestämmelserna i 3 kap. 7–40 §§ om kyrkofullmäktige ska tillämpas även på stiftsfullmäktige. Enligt 3 kap. 25 § kyrkoordningen får kyrkofullmäktige hålla val utan föregående beredning. En eventuell sådan beredning är frivillig och oreglerad (Edqvist m.fl., *Kyrkoordningen för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning*, s. 109). I praktiken går dessa val emellertid ofta till så att kyrkofullmäktige utser en valberedning som bereder dem. Beredningen kan också ske genom informella kontakter mellan nomineringsgrupperna.

Beredningen av indirekta val på den nationella nivån är reglerad i kyrkoordningen. Av 11 kap. 11 § kyrkoordningen följer att kyrkomötets valärenden ska beredas av valberedningen innan de avgörs. Valberedningens sammansättning och tillsättande regleras i 4 kap. 7 och 8 §§ i kyrkomötets arbetsordning.

Jämställdhet inom Svenska kyrkan är en återkommande fråga i kyrkomötet. En gång per mandatperiod lämnar kyrkostyrelsen skrivelsen Jämställdheten i Svenska kyrkan till kyrkomötet. Skrivelsen innehåller statistik över könsfördelningen bland förtroendevalda och anställda på olika nivåer samt bland examinerade från pastoralteologisk utbildning på Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Skrivelsen innehåller även kyrkostyrelsens överväganden med anledning av statistiken och en redogörelse för jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan.

Vid kyrkomötet 2022 behandlade kyrkolivsutskottet en motion (2022:64) om att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens jämställdhetsskrivelse från 2020 (KsSkr 2020:5) analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd. Kyrkolivsutskottet anförde i betänkandet att ansvaret för jämställdhet bland förtroendevalda är oreglerat i lag och kyrkoordning och att jämställdhet mellan könen bland förtroendevalda är ett resultat av nomineringsgruppernas urval och väljarnas röster (Kl 2022:10, s. 2). Angående de indirekta valen ansågs jämställdheten vara ett delat ansvar mellan nomineringsgrupper och de förtroendevaldas organ.

Kyrkolivsutskottet ansåg att jämställdheten i Svenska kyrkan är en mycket angelägen fråga och noterade att det finns obalans mellan könen, bland annat vad gäller fördelning i olika yrkesgrupper, löneskillnader och fördelning av ledande funktioner (utskottets överväganden, Kl 2022:10). Ett analysarbete ansågs därför vara nödvändigt. Kyrkomötet beslutade, i enlighet med utskottets förslag, att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd (KmSkr 2022:13).

Vid behandlingen av den senaste skrivelsen om jämställdheten i Svenska kyrkan (KsSkr 2024:5) noterade kyrkolivsutskottet att ett analys- och strategiarbete redan var planerat av kyrkostyrelsen i enlighet med kyrkomötesuppdraget samt att uppdraget inkluderade att identifiera områden där jämställdhet och jämlikhet bör uppnås. (Kl 2024:1, s. 5) Utskottet föreslog att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna och kyrkomötet beslutade i enlighet härmed. Enligt kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden 2026 har analys av jämställdhetsskrivelsen och framtagande av en jämställdhetsstrategi skett under 2025–2026 (KsSkr 2026:3, s. 17–18). Under hösten 2026 kommer ett digitalt metodstöd att färdigställas. Uppdraget slutrapporteras till kyrkomötet 2027.

Beredningen av kyrkomötets ärenden regleras i 11 kap. kyrkoordningen. Kyrkomötet ska enligt 11 kap. 10 § 1 stycket 2 besluta i ärenden som väckts av en ledamot eller en biskop genom en motion. Av 11 kap. 11 § framgår att ärenden ska beredas av ett utskott innan de avgörs och enligt 12 § ska beredningen göras under årets första sammanträde. Utskottens beredningsområden regleras i 4 kap. 9–16 §§ i kyrkomötets arbetsordning. Enligt 18 § ska kyrkomötet besluta om fördelning av inkomna ärenden efter förslag från kyrkomötets presidium. Kyrkomötet kan besluta att frångå den i arbetsordningen reglerade fördelningen. Utskotten ska enligt 4 kap. 28 § avge betänkanden i sina tilldelade ärenden, och betänkandena ska utmynna i förslag till kyrkomötesbeslut.

För vissa typer av ärenden finns särskilda regler om beredningen. Det gäller förslag som rör lärofrågor, som ska granskas av läronämnden, 11 kap. 16–18 §§ kyrkoordningen samt 4 kap. 20 § i kyrkomötets arbetsordning. Nämnden ska enligt 11 kap. 16 § bestå av stiftens biskopar och åtta andra ledamöter valda av kyrkomötet. Särskilda regler gäller också för förslag till ändringar i kyrkoordningen och i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet. Dessa förslag ska granskas av kyrkorättsnämnden. Nämnden består enligt 4 kap. 23 § i kyrkomötets arbetsordning av fem ledamöter av kyrkomötet, tre ledamöter som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen och som har dokumenterad erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, samt en ledamot som har anställning som biskop.

I kyrkomötets arbetsordning finns även regler om förenklad motionsbehandling som innebär att motioner i samma ärenden inte behöver genomgå fullständig behandling flera gånger under samma mandatperiod. Förenklad behandling kan enligt 4 kap. 30 § tillämpas på motioner som väcks i ett ärende som kyrkomötet har behandlat tidigare under samma mandatperiod, om motionen avslogs vid den tidigare behandlingen. Förenklad motionsbehandling innebär att utskottsbetänkandet kan innehålla endast en hänvisning till tidigare betänkande samt en upplysning om att förenklad motionsbehandling tillämpats. Ordningen infördes 2011 med syftet att effektivisera utskottens arbete utan att inskränka ledamöternas fria motionsrätt. Regleringen byggde alltså på att återkommande motioner skulle kunna behandlas genom hänvisning till tidigare ställningstaganden, samtidigt som utskotten själva avgjorde om den förenklade formen skulle användas (Kr 2011:1).

Inför kyrkomötets första session förbereds utskottets arbete av utskottets presidium och sekreterare. Utskottssekreteraren skriver den bakgrundsbeskrivning som tillsammans med motioner och skrivelser ligger till grund för utskottets diskussioner. Som ett led i detta arbete gör utskottssekreteraren en efterforskning som bland annat innefattar om samma eller liknande ärende behandlats tidigare, hur kyrkomötet ställde sig till förslagen då, vilka bestämmelser som gäller idag och om det som förslaget gäller redan pågår eller är genomfört. I efterforskningen används bland annat kyrkomötets sakregister över tidigare beredning och beslut.

Under mitten av 2000-talet fram till 2007 gällde en oreglerad ordning där tjänstepersoner på kyrkokansliet utarbetade konsekvensbeskrivningar till inkomna motioner, på uppdrag av kyrkomötets presidium. Konsekvensbeskrivningarna fungerade som komplement till bakgrundsbeskrivningarna och skickades till ledamöterna tillsammans med dessa. Bakgrundsbeskrivningarna fokuserade på vad som hänt tidigare i samma eller liknande ärende och eventuellt redan pågående arbete, medan konsekvensbeskrivningarna redogjorde för vad som skulle hända vid bifall av motionen och

vilka förutsättningar som fanns för ett genomförande. Ordningen med konsekvensbeskrivningar avskaffades dock på grund av risken att det kunde uppfattas som att enskilda tjänstepersoner försökte styra kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Tematiska kyrkomöten

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:10.

Utskottet framhåller att de tematiska kyrkomötena kan fylla en pedagogisk funktion, eftersom Svenska kyrkans organisation och kyrkomötets ärenden sätts i en bredare kontext. Den tematiska behandlingen kan också leda till nya infallsvinklar som bidrar med ett mervärde. Till detta kommer att kyrkomötets arbetsformer ingår i direktiven till demokratiutredningen. Att bifalla motionen kan vara att föregå behandlingen av demokratiutredningens förslag.

Utskottet föreslår att motion 2026:10 ska avslås.

Jämställdhetsfokus vid valberedningsarbete

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:25.

Utskottet anser i enlighet med kyrkolivsutskottets yttrande att jämställdhet i valberedningsarbetet är en angelägen fråga. Ansvaret för att beakta detta ligger dock främst hos nomineringsgrupperna. Det finns många aspekter som behöver beaktas i ett valberedningsarbete, varav jämställdhet är en.

Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motion 2026:25 ska avslås.

Förhandsgranskning av motioner

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2026:61.

Utskottet anser att motionens intention är god och att det är angeläget att reflektera över hur hanteringen av ärenden i kyrkomötet kan bli mer effektiv så att onödig administration undviks.

Utskottet konstaterar att det redan idag sker en omfattande beredning av motioner till kyrkomötet för att säkerställa att ärenden blir tillräckligt utredda. Hit hör framtagandet av bakgrundsbeskrivningar samt läronämndens och kyrkorättsnämndens granskning. Utskottet noterar även den möjlighet till förenklad behandling som finns för motioner som väcks i ett ärende som kyrkomötet har behandlat tidigare under samma mandatperiod.

Utskottet understryker att den fria motionsrätten är en demokratisk princip som bör värnas. Det finns emellertid flera sätt att se på den fria motionsrättens funktion i förhållande till kyrkomötets demokrati. Å ena sidan är den fria motionsrätten viktig för att säkra alla ledamöters möjlighet till inflytande. Å andra sidan finns ett intresse att värna debattutrymmet. Om kyrkomötet behöver behandla ett alltför stort antal ärenden kan det leda till att utrymmet för diskussion av principiellt viktiga ärenden minskar, vilket gör att kvaliteten i beredningen blir lidande.

Utskottet noterar att den fria motionsrätten kommer med ett ansvar. Det finns redan idag möjlighet för motionären att ta hjälp av kyrkomötets kansli vid formuleringen av motioner, för att säkerställa att förslagen blir tillräckligt motiverade.

Utskottet ser att det kunde vara önskvärt om kyrkomötets ordförande i större utsträckning nyttjade den i arbetsordningen reglerade möjligheten att ställa proposition att kyrkomötet ska avvisa en inkommen motion.

Hur det är möjligt att få till stånd en välavvägd ordning för beredningen av ärenden i kyrkomötet är något som bör beaktas när demokratiutredningen tas omhand under kommande år.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet att motion 2026:61 ska avslås.

Uppsala den 1 oktober 2026

På organisationsutskottets vägnar

Roger Olsson, ordförande

Linnea Kjellberg, sekreterare

Beslutande: Roger Olsson, ordförande, Jenny Thor, Mattias Benke, Nils Wessling, Anette Andersson, Per Lindberg, Victor Ramström, Fredrick Federley, Irene Oskarsson, Elisabeth Kullenberg, Magnus Gunnarsson, Margareta Carlsson, Carin Åblad Lundström, Petter Nilsson och Anette Nordgren.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lars Rande, Bodil Wennerström, Kristin Molander, Katarina Glas, Sören Olsson, Karin Sivertsson, Charlotte Haggren, Maria Holmström Mellberg, Robert Fredriksson, Stefan Aro, Hans-Göran Håkansson och Johan Sobelius.

Biskoparna Sören Dalevi och Teresia Boström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag att avslå motion 2026:10 till förmån för bifall.

Jag har undantagslöst varit kritisk mot tematiska kyrkomöten på premissen att de medför en direkt och indirekt inramning av vilka ärenden som ska hanteras. Med andra ord styrs kyrkomötet med temat. Vi ska inte ha några tematiska kyrkomöten.

Petter Nilsson

Särskild mening

Jag vill anmäla en särskild mening till förmån för motion 2026:61.

Med tanke på vad som anförs i motionen anser jag att det är motiverat att kyrkomötet ser över sina arbetsformer generellt vad gäller konsekvensanalys. Det är önskvärt att hitta en form som i högre grad beaktar konsekvenserna av fattade beslut. Till exempel bör beslut i ärenden som berör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära föregås av en grundlig konsekvensanalys som baseras på ekumeniska hänsyn.

Stefan Aro

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2026:2y

Jämställdhetsfokus vid valberedningsarbete

Till organisationsutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över motion 2026:25

Utskottet välkomnar motionens intention att främja en ökad jämställdhet vid kyrkliga val och ser positivt på det arbete med analys, strategi och metodstöd som redan är initierat för att främja jämställdhet i Svenska kyrkan.

Utskottet konstaterar samtidigt att ansvaret för att beakta jämställdhet vid nomineringar i första hand ligger hos nomineringsgrupperna. Därför vill utskottet särskilt understryka vikten av att nomineringsgrupperna beaktar en jämn könsfördelning i sitt nomineringsarbete.

Uppsala den 30 september 2026

På kyrkolivsutskottets vägnar

Anna Lundberg, ordförande

Marit Norén, sekreterare

Beslutande: Anna Lundberg, ordförande, Lena Sjöberg, Anna-Carin Gabelic, Carl Johan Karlsson, Jan-Olof Rosenberg, Sofia Rosenquist, Johan Linnman, Nina Wahlin, Elisabet Dahlberg, Göran Forsén, Lukas Romson, Linda Sjöö, Birgitta Axelsson Edström, Jonas Larsson och Caroline Åkerhielm.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marika Danielsson, Ulla Staaf, Judith Hartwig, Linda Johansson, Mats Tängermark, Linnea Tibell, Elisabeth Karlsson, Niclas Evén, Fredrik Nilsson-Andersson, Elisabeth Rydström, Kristina Srbu Kjellgren, Monica Johansson, Lotta Eliasson och Arnold Boström.

Biskoparna Åsa Nyström och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.